

**Національний університет біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний коледж»**

**ІНСТРУКЦІЯ № 40-ПБ
Первинний (повторний, позаплановий) інструктаж
з пожежної безпеки**

1. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція розроблена відповідно до основних положень Кодексу цивільного захисту України та відповідного Положення і діє в усіх структурних підрозділах коледжу.

1.2. Первинний протипожежний інструктаж щойно прийнятий працівник проходить на робочому місці перед початком роботи.

1.3. Під час первинного інструктажу працівника (студента):

- знайомлять з пожежною безпекою приміщень навчальних корпусів, в тому числі лабораторій та гуртожитку, з правилами та інструкціями з пожежної безпеки;

- показують запасні виходи, сповіщувачі пожежної сигналізації, вогнегасники та інші засоби пожежогасіння;

- перевіряють практичні дії особи, що інструктується на випадок пожежі.

1.4. Повторний інструктаж проводять безпосередньо на робочому місці не менш як один раз на рік у терміни, встановлені безпосереднім керівником, згідно з програмою первинного інструктажу на робочому місці.

1.5. Позаплановий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або у спеціально відведеному для цього приміщенні:

- у разі введення в дію нових нормативних актів з питань пожежної безпеки (норм, правил, інструкцій, положень тощо) або змін та доповнень до них;

- у разі зміни технологічного процесу, застосування нового або заміни чи модернізації існуючого пожежонебезпечного устаткування;

- на вимогу інспекторів з пожежної та техногенної безпеки ДСНС України, якщо виявлено незадовільне знання працівниками (студентами) правил пожежної безпеки на робочому місці чи під час навчання, невміння діяти у випадку пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння.

1.5. Результати первинного (повторного, позапланового) інструктажу реєструються в спеціальному журналі під особистий підпис особи, яку інструктують, безпосереднім її керівником.

2. Терміни та визначення

2.1. Пожежна безпека – це стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення вживаються необхідні заходи

щодо усунення негативного впливу небезпечних факторів пожежі на людей, споруди і матеріальні цінності.

Пожежна безпека на об'єктах забезпечується організаційними, технічними заходами і протипожежним захистом.

2.2. Пожежна безпека - сукупність чинників, які зумовлюють можливість виникнення та (або) розвитку пожежі на об'єкті.

2.3. Вибухонебезпечна суміш - суміш повітря з горючими газами, паром, туманами, горючим пилом та волокнами, у якій за нормальних атмосферних умов після запалення процес горіння (вибух) поширюється на весь об'єм суміші.

2.4. Джерело запалювання — теплова енергія або об'єкт, який виділяє теплову енергію, достатню для запалювання.

2.5. Первинні засоби пожежогасіння слугують для гасіння пожеж в початковій стадії їх розвитку до прибуття пожежних підрозділів . До них відносяться ручні і пересувні вогнегасники, гідропульти, відра, бочки з водою, внутрішні пожежні крани, лопати, ящики з піском, азбестові полотна, войлочні мати, кошми, ломи, пили, багри, вила.

2.6. Засоби зв'язку (телекомунікації) призначені для прийому та передачі інформації на відстані. Інформація також може передаватися у різних формах: паперовій, звуковій та візуальній.

2.7. Евакуація — процес виведення населення і життєважливих ресурсів першої необхідності з території можливої загрози від катастрофи чи пожежі.

2.8. Вибух — надзвичайно швидке перетворення речовини, яке супроводжується миттєвим виділенням великої енергії в невеликому об'ємі. Суттєвою ознакою вибуху є різке збільшення тиску, яке викликає у навколишньому середовищі ударну хвилю.

2.9. Опалення - штучний обігрів приміщень в холодний період року з метою відшкодування у них тепловтрат і підтримки на заданому рівні температури, що відповідає умовам теплового комфорту, а також вимогам замовника.

2.10. Полум'я — газоподібне середовище, що включає в себе (у ряді випадків) дисперговані конденсовані продукти, в якому відбуваються фізико-хімічні перетворення реагентів, що приводять до світіння, тепловиділення і саморозігріву. Газоподібне середовище полум'я містить заряджені частинки (іони, радикали), що обумовлює наявність електропровідності полум'я і його взаємодії з електромагнітними полями.

2.11. Дим — стійка дисперсна система, яка складається з дрібних твердих частинок, зважених у повітрі або інших газах. Це— типовий аерозоль з розмірами частинок від 10^{-7} до 10^{-5} м. На відміну від більш грубодисперсної системи —пилу — дим не осідає під дією сили земного тяжіння. Частинки диму можуть слугувати ядрами конденсації атмосферної вологи, в результаті чого виникає туман.

2.11. Система димовидалення - необхідний елемент комунікацій будь-якої споруди соціального і комерційного спрямування. Крім цього, системи

димовидалення обов'язково повинні знаходитися у висотних житлових будинках. Необхідність димовидалення однозначна, в разі загоряння споруди, тільки сучасна система димовидалення забезпечить безпечну евакуацію людей і результативну роботу пожежно-рятувальних служб.

2.12. Протипожежний режим – це комплекс встановлених норм і правил поведінки людей, виконання робіт і експлуатація об'єкта, спрямованих на забезпечення пожежної безпеки.

3. Організаційні та технічні заходи

3.1. До організаційних заходів належать:

- розробка правил, інструкцій, інструктажів з протипожежної безпеки;
- організація інструктування і навчання робітників та службовців;
- здійснення контролю за дотриманням встановленого протипожежного режиму всіма працюючими;
- організація добровільних пожежних дружин та пожежно-технічних комісій;
- організація щоденної перевірки протипожежного стану приміщень після закінчення роботи;
- розробка і затвердження плану евакуації і порядку оповіщення людей на випадок виникнення пожежі;
- організація дотримання належного протипожежного нагляду за об'єктами;
- організація перевірки належного стану пожежної техніки та інвентарі.

3.2. До технічних заходів належать:

- дотримання пожежних норм, вимог та правил;
- підтримання у справному стані систем опалення, вентиляції тощо;
- улаштування автоматичної пожежної сигналізації, систем автоматичного гасіння пожеж та пожежного водопостачання;
- заборона використання обладнання, приміщень та інструментів, що не відповідають вимогам протипожежної безпеки;
- правильна організація праці на робочих місцях з використанням пожежонебезпечних приладів тощо.

4. Вимоги пожежної безпеки

4.1. Виконуйте тільки ту роботу, з якої пройшли інструктаж, не передоручайте свою роботу іншим особам.

4.2. Не допускається:

улаштовувати на шляхах евакуації пороги, виступи, турнікети, двері розсувні, підйомні, такі, що обертаються, та інші пристрої, які перешкоджають вільній евакуації людей;

зашарасувати шляхи евакуації (коридори, проходи, сходові марші, площадки, вестибюлі, холи, тамбури тощо) меблями, обладнанням, різними матеріалами та готовою продукцією, навіть якщо вони не зменшують нормативну ширину;

забивати, заварювати, замикати на навісні замки, болтов'язання та інші запори, що важко відчиняються зсередини, зовнішні евакуаційні двері будівель;

- застосовувати на шляхах евакуації горючі матеріали для облицювання стін і стель, а також сходів та сходових площадок;
- улаштувати у загальних коридорах комори вбудовані шафи за винятком шаф для інженерних комунікацій; зберігати в шафах (нішах) для інженерних комунікацій горючі матеріали, а також інші сторонні предмети;
- знімати пристрої для самозачинення дверей сходових кліток коридорів, холів, тамбурів тощо, а також фіксувати самозакривні двері у відчиненому положенні;
- улаштувати слизьку підлогу на шляхах евакуації

4.3. Забороняється використовувати пожежний інвентар та обладнання для господарських та інших потреб, не пов'язаних з пожежегасінням.

4.4. Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:

- використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією або такою ізоляцією, що втратила захисні властивості;
- залишати під напругою електричні проводи і кабелі з ізольованими кінцями;
- переносити ввімкнені прилади та ремонтувати їх, які перебувають під напругою;
- залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, обладнання;
- користуватися пошкодженими (несправними) розетками;
- зв'язувати і скручувати електропроводи;
- застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводів;
- використовувати побутові електронагрівальні прилади (чайники, кип'ятильники тощо) без негорючих підставок та у приміщеннях, де їх застосування не передбачене.

4.5. Забороняється самостійно усувати несправності електромережі і електрообладнання.

4.6. Після закінчення роботи слід прибрати сміття, відходи та виробничі обрізки.

4.7. Щоденно після закінчення роботи оглянути приміщення, що закриваються, вимикати електроприлади, освітлення, тощо.

5. Вимоги безпеки в аварійній ситуації

5.1 . При можливості не створювати паніки, приступити до ліквідації створеної ситуації.

5.2. Не допускати в небезпечну зону сторонніх осіб.

5.3. Попередити про те що сталося безпосереднього керівника.

5.4. Якщо є потерпілі надавати їм першу медичну допомогу; при необхідності викликати «швидку медичну допомогу».

5.5. Послідовність надання першої (долікарської) допомоги:

- усунути вплив на організм небезпечних та шкідливих чинників як загрожують здоров'ю та життю постраждалого (звільнити від дії електричного струму, винести з зараженої атмосфери, погасити одяг, що горить тощо);

визначити характер тяжкості травми, найбільшу загрозу для життя постраждалого послідовність заходів щодо його врятування;

виконати необхідні заходи щодо врятування постраждалого в порядку терміновості (відновити прохідність дихальних шляхів, провести штучне дихання, зовнішній масаж серця, зупинити кровотечу, іммобілізувати місце перелому, накласти пов'язку тощо);

підтримати основні життєві функції постраждалого до прибуття медичного робітника;

викликати швидку медичну допомогу або лікаря, або прийняти заходи для транспортування постраждалого в найближчу лікувальну установу. Допомога потерпілому, що надається не медичними робітниками повинна надаватись лише до прибуття лікаря.

Конкретні дії щодо надання допомоги постраждалому при різноманітних ураженнях описані в інструкції з надання першої (долікарської) медичної допомоги, що вивчається персоналом при проходженні первинного і повторних інструктажів з пожежної безпеки та охорони праці.